

Bilginin Sinerjisi ve COVID-19

The Knowledge Synergy and COVID-19

Yalçın Yalçınkaya*

The editorial of this issue focuses on the knowledge which is the reality of time, the meaning of earth and life. The human's search for meaning is actually a state of 'knowing'. Just as healthy products cannot be obtained without clean air, water and soil, human beings can only exist in a healthy atmosphere. The knowledge of human being that begin with the human perspective of life, sustain with understanding and increase with rational thought, affects knowledge ecology and economy.

Değerli Okurlarımız,

Hayat var olmakla değil var etmekle yaşanır. Doğum ile ölüm arasında geçen süre, canlının var olma arayışında kendi alanını/ortamını yaratmaktadır. Canlının belli belirsiz sınırı ve siyah beyaz zamanlarının renkli anı böylece oluşmaktadır. Güne başlayan ve güne bakan her yüz, kendi çabasıyla bilgi yüzeyini geliştirmekte ve derinleştirmektedir. Doğanın çağırın sesine kulak veren insan, parmak uçlarının dokunduğu her ortamda, yerini yurdunu biçimlendirmektedir. Bir yeryüzü gezgini kılınan insan; zamanın ötesine ve mekânın sınırsızlığına hep yaşamın kıyısında durarak geçmek istemektedir. Yitmeyen duyguların ve yinelenen eylemlerin gizinde insan, hâlâ yeryüzünün en büyük gizemi olmaya devam etmektedir.

İnsanın peşine düştüğü ve ardında bıraktığı zaman; ışığı, rengi, sözü ve bilgiyi imlemektedir. Zamanın anlık ve tanıklık yetisiyle insan, onun demek istediklerini bir sevinç ve bin heyecanla yorumlamaktadır. Bireysel yetenek ve bilgisel edinimle insan, aynı zamanda farklı yarınlara kapı aralamaktadır. Düşünce dünyasının genişleyip gelişmesinde her an, hep zaman belirlemektedir. Bir anlamda insanın özenle büyüttüğü ve öncelediği benzersiz zenginlikleri ancak tek bir süreçte olgunlaşmaktadır.

Ayrıca yaşamın yakınlığına ya da uzaklığına insan, adımladığı coğrafyayla varmaktadır. Sahip olduğu düş yorumunu, düştüğü yollarda bulmaktadır. Başka yerlerde ve farklı dillerde yol aldıkça insanın yurt haritasının rengi, sesi ve sözü de değişmektedir. Geçtiği zor yolların izi ve duyumsadığı yerlerin susan dili, soluklanılan mekânın izini taşımaktadır. Yerin anlamı; insanın kendi içsesiyle olduğu gibi insanların kendi arasındaki sesle de var olmaktadır. Bir anlamda yolunu ve yönünü bulma yolculuğuyla her defasında insan, döne dura kendisinin ve coğrafyasının keşfine çıkmaktadır.

İnsanın tattığı ve tanıklığıyla anlam yüklediği gerçeklik ise bilgidir. Bilgi, hem insanın kendisiyle hem de ortamıyla doğmaktadır. Bilgi, insanın belirli bir döneminde ve durumunda yaşanan gerçekliğin duruşu kadar, arka plandaki içsel duyuşta da ortaya çıkmaktadır. İnsan

* Kütüphaneci, *Türk Kütüphaneciliği* Editörler Kurulu Üyesi. Marmara Üniversitesi S.B.E. İletişim Bilimleri A.B.D. Bilişim Bilim Dalı Yüksek Lisans, E-posta: yalcin.yalcinkaya@hotmail.com
Post Graduate Librarian. Member of Turkish Librarianship Editorial Board. Marmara University Institute of Social Sciences, Department of Communication Sciences

yumağının ilmeklerle ördüğü ağıyla bilgi, aklın/zihnin tutkulu yanıdır. Bilgi, insan ilişkilerinin öne çıkan temel bir özelliği hatta misyonu olmaktadır. İnsanın akıyla/zihniyle arayıcı ve toplayıcı olması yine ve yeniden bilgi içindir. Çevreyi tanımanın ve topluma karışmanın duyusal, düşsel ve düşünsel gelişmenin yeteneği bilgisidir.

Kendi ürettiği bilginin taşıyıcısı olması nedeniyle şimdi-burada olan insan, akılı/zihni sayesinde geçmişin gelecek zaman olduğunu bilmektedir. Özde bilginin bilinci, aklın/zihnin saklısında durmaktadır. Bilgi bedenden geçip, aklın/zihnin bendinde kalmaktadır. Düşünmenin boyutları, öğrenme felsefesinin anlamı ve anlamanın çağrışımı, insanın aklındaki/zihnindeki bilgi olmaktadır. İnsanın hep yanı başında bulunan ve her yapı taşında kullanılan akıl/zihin, insanın kendini bulduğu tek yerdir. Bu noktada akıl/zihin, insanın açımlayıcısı ve aynı zamanda da insan gerçekliğinin başyapıtıdır. Bilgisel düşüncenin tözü, varoluşun anlamı ve yaşamı kavrayışın yeteneği buradadır.

İnsan, dünya bilgisinin göçebesidir. İnsanın hayata bakışıyla başlayan, kavrayışıyla sürdürülen ve ussal düşüncesiyle çoğalan bilginin renkleri; bilginin ekolojisini ve ekonomisini etkilemektedir. Çağının tanığı olan ve çağını tanıtan insanın atmosferindeki iklimler; aklın/zihnin kuşatıcı, kavrayıcı ve kapsayıcı bilgi derinliğinde belirlemektedir. Bir bir adımlayarak çıktığı yolda ilerleyen, karşılaştıklarının katılımcısı olan insan; gördüğünü, duyduğunu ve söylediğini kendi zamanının ötesine taşımaya çalışmaktadır. Yaşamın güncesinde, kendi yaşanmışlığının dilini kurmaya çalışan insan için bir anlatı gerekmektedir. Bu bağlamda iç içe geçen, birlikte büyüyen ve beraberce geliştirilen kurgulamada bilgi üretimi, insanın birikiminin ve uygulamasının temel yansıması olmaktadır.

Bilgi, üretenlerin içinde beliren onların ellerinde büyüyen bir söylem aracıdır. Düşünme, görme, duyma, dokunma, koklama ve tatmadan kaynaklanan bu üretim seçimi durmadan çoğalmaktadır. Yakın çevrenin tanıklığı kadar, uzak dünyanın tutkusunu da bilginin üretimi anlatmaktadır. Tüpsüz dalınan derinliklerde bilginin üretimi, insanın iç denizindeki ve dış sularındaki söylem sürekliliğinin organik yeri olmaktadır. Biyolojik yaşa olduğu kadar akademik yaşama da uzanan bilginin üretimi; uç verdikçe biçim, yapı, değer, nitelik ve netlik değişmektedir. Ayrıca vurgulamak gerekir ki bilginin üretimi, zamana yayıldığı ve dayanıklı olduğu kadar sürmektedir.

Bilgisel her ürün, özünde arka plandaki yaşamın fotoğrafını çekmektedir. Adeta uygulanan, uyaran ve uyandıran bir bilgi sağanağının damlasıdır. İnsanların yan yana ve yüz yüze gelmesini, bilgisel ürün sağlamaktadır. İnsanlar, farkında olmadan onun büyümesine kapılmakta, çoğu zaman onun sayesinde biçimlenmekte, işlenmekte ve izlenilmektedir. Bilgisel her üretim; insanın gününe gecesine, düşüne gerçeğine ve geçmişine geleceğine bir denk düşme hâlidir. Onunla kurulan bağ, özünde bağlayıcı ve etkileyici bir yolculuğun başlangıcı olmaktadır.

Bilgi ve bildirişim işlevi arttıkça bilgisel alanın ve anlamın doğası genişleyerek kullanım değeri kazanmaktadır. Böylece bilgisel alan, özneliği kadar nesneliliğiyle de dış gerçekliğin yansıtıcısı olma rolü oynamaktadır. Diğer bir ifadeyle her bilgisel üretimin bir oluşum biçimi vardır; gerçeği dönüştürerek kurgusal ve gerçeği görerek kuramsaldır. Doğrudan anlamların yanı sıra dolaylı anlatımları yansıtan bilgisel üretimin; alan katmanları açıldıkça ve şifresi çözüldükçe kullanımı çoğalmaktadır.

Özetle bilgi; yaşam hikâyesidir ve gerçek hayatta yaşananlardan süzülerek arıtılmış bir biçimde dışa vurmaktadır. Bilginin toplumsal kültürün parçası olması, toplumda yarar üretilebileceği anlamını da taşımaktadır. Bilgisel üretimler sayesinde bilgi, toplumsal yaşamın verili bir gerçekliği hâline gelmekte, böylece yeni zamanlarda toplumun bilgiyle kendini özdeşleştirmesini sağlamaktadır.

İnsan ve bilgi hem aynı algıya hem de aynı aydınlığa sahip bulunmaktadır. Ortak nesnelere, renkleri ve değerleriyle yaşamın gerçekliği bir bütünlük içerisinde filizlenmekte ve büyümektedir. Kendinde olanla kendinin farkında olmayı başaran insan açısından bilgisel üretimi, büyük bir meydan(da) okumadır. Bilinmektedir ki sözün söyleyene geri dönmesi gibi, bilgi de bilgesine geri dönmektedir.

Şüphesiz bilim, bir bilgi türüdür. Diğer bir açıklamayla “bir bilimin kuruluşu için gerekli olan öğeler toplamına bilgi adı verilebilir. Bilgi, kendisi yoluyla özelleşmiş bulunan bir söylemsel pratiğin içinde, kendisinden bahsedilebilen şeydir” (Foucault, 2014, s. 212). Gerçekliğin, insan yararına geliştirilmesi için sis çanı görevini üstlenmektedir. Genel geçer anlamda bilim/bilgi insanı, bilgisel üretimlerini özdenetim içerisinde geliştirmektedir. Bilginin arkeolojisini, mimarisini, ekolojisini ve ekonomisini koruyan bilim/bilgi insanı, sadece sağlıklı bir atmosferde nefes alabilmektedir.

Bilginin sağlığı, yaşam ve insan açısından öncelikli ve önemli kabul edilmektedir. Bilgi üretiminin ve kullanımının, bilginin sağlığıyla simbiyotik ilişkisi bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle bilginin yaşam değeri ve kalitesi, döngüsel olarak bilginin sağlığına bağlı bulunmaktadır. Bu bağlamda sağlıklı bilgi; “doğru olan, doğruluğu sınamaya açık bilgidir” (İnam, 2009, s. 23). Sağlıklı bilgi; dinamik, hareketli ve güncellenebilir erdemliliğiyle canlı bir nitelik taşımaktadır. Bilginin sağlığı, sağlıklı bilgi için hem bir başlangıç, hem de bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Bilginin sağlığı; insanın düş ve düşüncelerinin toplum genelinde desteklenmesine de olanak sağlamaktadır. Dursuz duraksız süreçte, “bilgi hem bir ürün hem de bir üreticidir” (Timuçin, 2013, s. 9). Bilgi, insanın yaşam öyküsüdür ve insan bilgisinin bütünüdür. Bir anlamda insanların dinamizmi için bilginin sağlığının korunması gerekmektedir.

Bilindiği gibi insanların yerleşik düzene geçerek medeniyeti kurmaları, verimli toprakların ötesinde bilgili coğrafyaların topraklarını verimli kılmasındandır. Toprağın, insanın ve diğer canlıların yaşamında, virüsler derin izler bırakmıştır. Şunu hemen belirtmek gerekir ki yaşam içerisindeki virüslerin tümü zararlı olarak kabul edilmemekte, canlıların yaşamlarını yitirmelerine neden olan virüslerin bazı türlerinin yararlı özelliğe sahip oldukları savunulmaktadır (Tokalak, 2020, s. 275). Genetik bilgi taşıyan virüsler, canlıların yapı taşıdaki biyolojik bilgi unsurları olarak değerlendirilmektedir. Özellikle virüslerin konargöçer yaşam sürmeleri, onların bile gelişmek ve yayılabilmek için sağlıklı canlı hücrelere/yapı taşlarına gereksinim duyduklarını göstermektedir. Bir anlamda insan ancak bilgisizliğiyle sağlığını tehlikeye atabilmekte, insanın doğru zamanda ve yeterli oranda kullandığı bilgi, yalnız yaşam kaynağı değil aynı zamanda doğal ilacı da olabilmektedir.

Günümüzde yaşam dünyamız zor yıllara evrilmiştir. Ne yazık ki COVID-19; nüfus yoğunluğu fazla, hava kirliliği yüksek olan ve bu konuda belirli farkındalığa sahip olmayan alanlarda büyük kayıplara neden olmuştur. Bilindiği üzere COVID-19 virüsü, sağlıklı bir insanın enfekte olan bir diğer insanla teması sonucu bulaşmaktadır. Milyarlarca yıldır dengeli

bir biçimde iletişim, işbirliği ve ilişki kuran insanoğlu için artık maddesel her temas olumsuz bir iz bırakmaktadır.

Hiç kuşku yok ki COVID-19 süresince insanların deneyimlediklerini öğrenme ve onların yaşam dünyalarındaki çözüm sunma sorumluluğu, bilginin omuzlarında yükselmektedir. Böylesine sağlıksız bulaşıcı ortamı sağlıklı hâle getirmenin tek çıkar yolu, bilgi alanındaki insanların teorik ve pratik bilgisel üretimlerinin takip edilmesindedir. Bilgi dünyasının; dinamik, etkin, verimli insanları için tek çare, bilmektir. Bilginin elinden tutan, bilmenin bilgiden damıtılarak sağlanacağına güvenen bilim/bilgi insanları, uzun soluklu yaşamın ve çalışmanın kahramanları olacaktır. Bilimsel düşüncenin savunucuları ve bilgisel üretimlerin uygulayıcıları; insanoğlunun bilgi dünyasındaki güneşinin gölgelenmesine izin vermeyerek karabulutların dağılmasını sağlayacak ve yeni geleceğin çehresini hazırlayacaktır.

Bilginin üretimi, sağlığı ve yayılması; bilginin kendisi kadar derin tarihe sahiptir ve günümüz koşullarında bu kavramların anlamı ve kapsamı daha da genişleyerek/gelişerek, sağlıklı dünyanın kesişim noktası hâline gelmektedir. Bu bağlamda *Türk Kütüphaneciliği* dergisi; yaşanan bu süreci aydınlatmak, bilgisel oluşum ağlarını desteklemek ve bilgisel üretimleri zenginleştirmek için yarınlara kapı aralayarak ışığın bütün akislerini çoğaltan bir bilgidir.

Değerli Okurlarımız,

Dergimize uzun yıllar emek veren Prof. Dr. Umut Al, Ekim 2020 itibariyle danışmanlık görevinden ayrılmıştır. Dergimize verdiği destek ve katkıları için kendisine teşekkür ediyor, akademik yaşamında başarılar diliyoruz. Dergimizin Editörler Kurulunda 2016'dan bu yana görev yapmakta olan Dr. Fatih Canata, Ekim 2020 itibariyle görevinden ayrılmıştır. Bilgisini, emeğini ve zamanını esirgemeyerek dergimize önemli katkılar sunan, sinerji oluşturan editörümüze teşekkür eder, akademik yaşamında başarılar dileriz. Dergimiz adına sevindirici haberlerimiz ise Ercan Akyol'un (Viyana Üniversitesi), Yalçın Yalçınkaya'nın (yeniden), Ebrar Okur'un (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi) ve Ferhan Koraş'ın (Ankara Üniversitesi) Editörler Kurulumuza katılmış olmalarıdır. Kendilerine 'Hoş geldiniz' diyoruz. Arkadaşlarımızın, dergimizin bilimsel iletişim sürecinin etkin ve verimli bir biçimde yürütülmesine katkı sağlayacaklarına inanıyoruz.

Değerli Okurlarımız,

Mesleğimiz açısından hep bir adım öne çıkan ve mesleğimize birikimsel sinerjisiyle referans kaynak olan, dünyanın da en eski mesleki ve bilimsel süreli yayınları arasında bulunarak misyonunu yerine getiren *Türk Kütüphaneciliği* dergisi, bir yılı daha zengin içeriğiyle tamamlayarak geleceğe güvenle bakmaktadır. Mart 2021 sayımızla yeniden buluşmak temennisiyle yeni yılınızı kutluyor, geniş zamanlı esenlikler diliyoruz.

Saygılarımızla.

Kaynakça

- Foucault, M. (2014). *Bilginin arkeolojisi*. (V. Urhan, Çev.). (2.bs.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- İnam, A. (2009). Bilgi ahlakı üstüne düşünceler. O. Konuk ve A. K. Bayram (Ed.), *Sosyal bilim, etik ve yöntem* (s. 11-26) içinde. Ankara: Liberte Yayınları.
- Timuçin, A. (2013). *Felsefenin önceliği: bilgi sorunu*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Tokalak, İ. (2020). *Covid-19 gerçekleri ve gelecek*. İstanbul: Ataç Yayınları.